

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ – ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΥΜΒΟΛΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Εισαγωγή - Απιολογικές σκέψεις ΚανΡ II, <i>Α. Μπώλος</i>	1
Άρθρο 1 - Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής, <i>Δ.-Π. Τζάκας</i>	27
Άρθρο 2 - Εξωσυμβατικές ενοχές, <i>Δ.-Π. Τζάκας</i>	124
Άρθρο 3 - Οικουμενικός χαρακτήρας, <i>Δ.-Π. Τζάκας</i>	129

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΕΣ

Άρθρο 4 - Γενικός κανόνας, <i>Α. Μεταλήληνός</i>	135
Άρθρο 4 - Παράρτημα I, Εξωσυμβατικές ενοχές στο πλαίσιο διεθνών μεταφορών, <i>Κ. Νούσια</i>	175
Άρθρο 4 - Παράρτημα II, Αδικοπρακτικές ενοχές εξ ατυχημάτων οδικής κυκλοφορίας, <i>Β. Κουμπλή</i>	183
Άρθρο 5 - Ευθύνη λόγω ελαττωματικού προϊόντος, <i>Δ.-Π. Τζάκας</i>	208
Άρθρο 6 - Αθέμιτος ανταγωνισμός και πράξεις που περιορίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό, <i>Α. Μπώλος</i>	255
Άρθρο 7 - Περιβαλλοντική ζημία, <i>Κ. Νούσια</i>	305
Άρθρο 8 - Προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, <i>Τ.-Ε. Συνοδινού</i>	317
Άρθρο 9 - Συλλογική δράση, <i>Β. Αθανασοπούλου</i>	339

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ (CULPA IN CONTRAHENDO)

Άρθρο 10 - Αδικοιολόγητος πλούτισμός, <i>Ε. Σπινέλλης</i>	361
Άρθρο 11 - Διοίκηση αλλοτρίων, <i>Θ. Κατσάς</i>	389
Άρθρο 12 - Ευθύνη κατά τις διαπραγματεύσεις (Culpa in contrahendo), <i>Ε. Σπινέλλης</i>	410
Άρθρο 13 - Εφαρμογή του άρθρου 8, <i>Τ.-Ε. Συνοδινού</i>	438

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Άρθρο 14 - Ελευθερία επιλογής δικαίου, <i>Α. Αιμιλιανίδης</i>	439
---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Άρθρο 15 - Περιεχόμενο του εφαρμοστέου δικαίου, <i>Θ. Κατσάς</i>	457
Άρθρο 16 - Διατάξεις αμέσου εφαρμογής, <i>Ε. Λιάσκος</i>	469
Άρθρο 17 - Κανόνες ασφαλείας και συμπεριφοράς, <i>Β. Αθανασοπούλου</i>	516
Άρθρο 18 - Ευθεία αγωγή κατά του ασφαλιστή του υπευθύνου, <i>Β. Αθανασοπούλου</i>	534
Άρθρο 19 - Υποκατάσταση, <i>Κ. Νούσια</i>	544
Άρθρο 20 - Παθητική ενοχή εις ολόκληρον, <i>Κ. Νούσια</i>	548
Άρθρο 21 - Τύπος, <i>Δ.-Π. Τζάκας</i>	557
Άρθρο 22 - Βάρος αποδείξεως, <i>Δ.-Π. Τζάκας</i>	564

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 23 - Συνήθης διαμονή, <i>Α. Αμιλιανίδης</i>	574
Άρθρο 24 - Αποκλεισμός της αναπαραγωγής, <i>Δ.-Π. Τζάκας</i>	589
Άρθρο 25 - Κράτη με πλείονα συστήματα δικαίου, <i>Κ. Νούσια</i>	597
Άρθρο 26 - Δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή, <i>Α. Παπαδέλλη</i>	603
Άρθρο 27 - Σχέση με άλλες διατάξεις κοινοτικού δικαίου, <i>Ε. Σπινέλλης</i>	641
Άρθρο 28 - Σχέση με τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις, <i>Ε. Σπινέλλης</i>	653

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29 - Κατάλογος συμβάσεων, <i>Ε. Σπινέλλης</i>	653
Άρθρο 30 - Ρήτρα αναθεώρησης, <i>Ε. Σπινέλλης</i>	661
Άρθρο 31 - Χρονική εφαρμογή, <i>Β. Κουμπλή</i>	670
Άρθρο 32 - Ημερομηνία εφαρμογής, <i>Β. Κουμπλή</i>	670

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	XXV
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ.....	XXV
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ.....	XXVIII
ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	XXXIII
ΕΛΛΗΝΙΚΗ.....	XXXIII
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	XXXIV

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Εισαγωγή - Απιολογικές σκέψεις ΚανP II.....	1
I. Η «κοινοτικοποίηση» του ιδ.δ.δ. – Το δικαιοπολιτικό υπόβαθρο του ΚανP II.....	8
II. Νομοθετική πορεία και συστηματική διάρθρωση του ΚανP II.....	16
III. Ερμηνευτικά ζητήματα.....	23
Άρθρο 1 - Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής.....	27
I. Γενικά.....	38
II. Το γενικό πεδίο εφαρμογής του ΚανP II.....	39
A. Η διασυννοριακή συνιστώσα.....	39
B. Η έννοια της «εξωσυμβατικής ενοχής».....	42
1. Γενικές παρατηρήσεις.....	42
2. Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της «εξωσυμβατικής ενοχής».....	43
3. Η φύση του αγωγικού αιτήματος.....	48
4. Το ζήτημα της συρροής.....	48
Γ. Το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής.....	50
III. Το ειδικό πεδίο εφαρμογής λόγω αντικειμένου (<i>ratione materiae</i>) του ΚανP II ...	51
A. Η έννοια της «εξωσυμβατικής ενοχής αστικού και εμπορικού δικαίου».....	52
B. Οι εξαιρέσεις του αντικειμενικού πεδίου εφαρμογής.....	58
1. Οι <i>lato sensu</i> ενοχές οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου.....	58
2. Οι εκ του δικαίου αξιογράφων πηγάζουσες ενοχές.....	66
α) Γενικές παρατηρήσεις.....	66
β) Το ιδ.δ.δ. επί ενοχών από επιταγές, συναλλαγματικές και γραμμάτια εις διαταγήν.....	67
γ) Η ρυθμιστική εμβέλεια της εξαίρεσης των ενοχών εξ αξιογράφων.....	69
δ) Ζητήματα του δικαίου κεφαλαιαγοράς.....	71
3. Οι ενοχές του εταιρικού δικαίου.....	74
α) Το ελληνικό ιδ.δ.δ. περί νομικών προσώπων.....	75
β) Η νομολογιακή εξέλιξη ως προς την ελευθερία εγκατάστασης.....	79

Αναλυτικά περιεχόμενα

γ) Το πεδίο εφαρμογής των εξαιρούμενων ενοχών	91
4. Οι ενοχές του πτωχευτικού δικαίου	95
5. Οι ενοχές εκ ζημίας από πυρηνική ενέργεια.....	103
6. Οι ενοχές εξαιτίας προσβολών του ιδιωτικού βίου και της προσωπικότητας	104
α) Γενικές παρατηρήσεις	104
β) Η αποτυχία εξεύρεσης κοινά αποδεκτής λύσης αναφορικά με το εφαρμοστέο δίκαιο	110
γ) Μεταγενέστερες πρωτοβουλίες	114
δ) Η ρυθμιστική εμπέδεια της υφιστάμενης εξαίρεσης.....	117
7. Τα δικονομικής φύσεως ζητήματα	119
8. Το διεθνές εμπράγματο δίκαιο	121
IV. Τελικές παρατηρήσεις.....	123
Άρθρο 2 - Εξωσυμβατικές ενοχές	124
Άρθρο 3 - Οικουμενικός χαρακτήρας	129
I. Γενικά.....	130
II. Η νομοπαρασκευαστική διαδικασία και η προέλευση της διάταξης	130
III. Επί της αρμοδιότητας της ΕΕ.....	132

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΕΣ

Άρθρο 4 - Γενικός κανόνας	135
I. Γενικά.....	137
II. Η έννοια της αδικοπραξίας στον Κανονισμό Ρώμη II	139
Α. Αυτόνομη ερμηνεία – σχέση με τους Κανονισμούς Ρώμη I και Βρυξέλλες I.....	139
Β. Στοιχεία της έννοιας της αδικοπραξίας	142
Γ. Ειδικά ζητήματα	145
1. Συλληλογικές αγωγές.....	145
2. Γειτονικό δίκαιο	145
3. Λοιπές αξιώσεις εμπραγμάτου δικαίου.....	146
4. Παυλιανή αγωγή.....	147
5. Ευθύνη αποκτώντος περιουσία ή επιχείρηση	149
6. Κατάχρηση δικαιώματος	150
III. Άρθρο 4 § 1 – Η <i>lex loci damni</i>	150
Α. Γενικά.....	150
Β. Αρχική ζημία και συνέπειές της	152
Γ. Καθαρή περιουσιακή και άλλη μη υλική ζημία	153
Δ. Ζημία σε περισσότερες χώρες.....	157
Ε. Εμμέσως θιγόμενοι τρίτοι	158
IV. Άρθρο 4 § 2 – Η κοινή συνήθης διαμονή	159
Α. Γενικά.....	159
Β. Φερόμενος ως υπαίτιος	160
Γ. Περισσότεροι ζημιωθέντες.....	161
Δ. Συνήθης διαμονή σε χώρες με παρόμοιες ρυθμίσεις.....	162
V. Άρθρο 4 § 3 – Η ρήτρα διαφυγής	163
Α. Γενικά.....	163

Β. Συνδεδειγμένα στοιχεία	164
Γ. Προϋφιστάμενη σχέση μεταξύ των μερών	166
Δ. Προϋφιστάμενη σύμβαση	167
Ε. Άλλη προϋφιστάμενη σχέση	169
VI. Ειδικές περιπτώσεις	170
Α. Αδικοπραξίες μέσω του διαδικτύου	170
Β. Εργατικά ατυχήματα	172
Γ. Ζημία σε πράγμα υπό διαμετακόμιση.....	173
Δ. Αδικοπραξία επί πλοίου ή αεροσκάφους	173
Άρθρο 4 - Παράρτημα Ι, Εξωσυμβατικές ενοχές στο πλαίσιο διεθνών μεταφορών... ..	175
I. Ειδικότερος σχολιασμός του άρθρου 4 ΚανΠ ΙΙ αναφορικά με τις μεταφορές....	175
Α. Εισαγωγικά	175
Β. Η ζημία στα πλαίσια της μεταφοράς πραγμάτων	176
1. Η έννοια της ζημίας.....	176
α) Γενικά	176
β) Προσέγγιση σχετικά με την αιτιώδη συνάφεια	176
γ) Εντοπισμός της ζημίας	176
Γ. Ζημία επερχόμενη στα πλαίσια θαλάσσιας μεταφοράς	177
Δ. Ζημία επερχόμενη στα πλαίσια αεροπορικής μεταφοράς	178
Ε. Ζημία σε μεταφερόμενα εμπορεύματα (<i>res in transitu</i>).....	178
II. Σύνδεση με το γενικό κανόνα της διάταξης του άρθρου 4 ΚανΠ ΙΙ.....	179
Α. Σύνδεση με τον κανόνα της <i>lex loci damni</i>	179
Β. Σύνδεση με τον κανόνα της <i>lex domicilii communis</i>	181
Γ. Η περίπτωση του άρθρου 4 § 3 ΚανΠ ΙΙ – Η ρήτρα διαφυγής	182
Άρθρο 4 - Παράρτημα ΙΙ, Αδικοπρακτικές ενοχές εξ ατυχημάτων οδικής κυκλοφορίας ..	183
I. Γενικά.....	185
II. Το εφαρμοστέο δίκαιο στα ατυχήματα οδικής κυκλοφορίας.....	185
Α. Η ρύθμιση του ΚανΠ ΙΙ	185
1. Επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου	186
2. Το δίκαιο της κοινής συνήθους διαμονής	186
3. Το δίκαιο της χώρας στην οποία επήλθε η ζημία	187
4. Ρήτρα διαφυγής.....	187
Β. Η ρύθμιση της Σύμβασης της Χάγης της 4ης Μαΐου 1971.....	188
III. Η έκταση εφαρμογής του δικαίου των ατυχημάτων οδικής κυκλοφορίας	188
Α. Προσδιορισμός της έκτασης του εφαρμοστέου δικαίου.....	188
Β. Τα τιθέμενα προκριματικά ζητήματα.....	190
Γ. Η αντιμετώπιση των προκριματικών ζητημάτων	192
1. Ως προς τον προσδιορισμό των προσώπων που έχουν δικαίωμα διατροφής ή παροχής υπηρεσιών	192
2. Ως προς τον προσδιορισμό των προσώπων που βαρύνονται με τα έξοδα κηδείας	194
3. Ως προς τον προσδιορισμό των προσώπων που δικαιούνται χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης (άρθρο 932 εδ. γ' ΑΚ)	195
α) Αντιμετώπιση του προκρίματος ως νομικού ζητήματος υπό τη θανάτουσα επιρροή του εφαρμοστέου στην αδικοπραξία δικαίου	197
β) Αυτόνομη αντιμετώπιση του προκρίματος ως νομικού ζητήματος	200

Αναλυτικά περιεχόμενα

γ) Προς την αντιμετώπιση του προκρίματος ως πραγματικού περιστατικού;... 204	
IV. Συμπεράσματα.....	206
Άρθρο 5 - Ευθύνη λόγω ελλατωματικού προϊόντος	208
I. Γενικά.....	211
II. Η νομοπαρασκευαστική διαδικασία και η προέλευση της διάταξης	212
III. Σχέση με την Οδηγία 85/374/ΕΟΚ περί ευθύνης λόγω ελλατωματικών προϊό- των.....	214
Α. Γενικές παρατηρήσεις.....	214
Β. Η Οδηγία 95/374/ΕΟΚ ως κανόνας αμέσου εφαρμογής.....	217
Γ. Υπαγωγή στο άρθρο 5 ΚανP II παραβάσεων της Οδηγίας 2001/95/ΕΚ.....	219
IV. Η εννοιολογική συγκεκριμενοποίηση της συνδετέας έννομης σχέσης	220
Α. Η διαπίστωση εξωσυμβατικής ενοχής.....	222
Β. Η πρόκληση ζημίας	226
Γ. Η έννοια του ελλατωματικού προϊόντος	229
V. Τα επιμέρους εφαρμοστέα εθνικά δίκαια	231
Α. Η επιφύλαξη του δικαίου της κοινής συνήθους διαμονής (§ 1 υπεδ. α')	232
Β. Οι τρεις επιμέρους κανόνες σύγκρουσης (§ 1 στοιχ. α' έως γ').....	234
1. Η κοινή προϋπόθεση της αγοράς διάθεσης του προϊόντος.....	234
2. Ο πρώτος κανόνας της χώρας συνήθους κατοικίας του ζημιωθέντος (στοιχ. α').....	241
3. Ο δεύτερος κανόνας της χώρας απόκτησης του προϊόντος (στοιχ. β').....	242
4. Ο τρίτος κανόνας της χώρας επέλευσης της ζημίας (στοιχ. γ')	245
Γ. Ο κανόνας απαίτησης (§ 1 εδ. β').....	248
1. Η άμυνα της «εύλογης πρόβλεψης ως προς την αγορά διάθεσης».....	249
2. Ένομες συνέπειες	250
Δ. Η ρήτρα γενικής εξαίρεσης και η παρεπόμενη σύνδεση (§ 2)	251
VI. Η σχέση με τη Σύμβαση της Χάγης περί ελλατωματικών προϊόντων.....	252
VII. Τελικές παρατηρήσεις.....	254
Άρθρο 6 - Αθέμιτος ανταγωνισμός και πράξεις που περιορίζουν τον ελεύθερο αντα- γωνισμό.....	255
I. Γενικές παρατηρήσεις	259
II. Η διαφοροποίηση των συνδεδειγμένων στοιχείων	264
III. Οι κανόνες σύγκρουσης για τον αθέμιτο ανταγωνισμό	267
Α. Πεδίο εφαρμογής («πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού»).....	267
1. Η έννοια του αθέμιτου ανταγωνισμού.....	267
α) Τα προπαρασκευαστικά κείμενα της νομοθετικής διαδικασίας και οι σχετικές κοινοτικές πράξεις.....	267
β) Οι Διεθνείς Συμβάσεις (ΔΣ)	269
2. Η σχέση του άρθρου 6 § 1 προς το άρθρο 8	270
3. Το άρθρο 6 § 1 και η αρχή της χώρας προέλευσης (country of origin) - Ειδικά η Οδηγία 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο	272
Β. Προσδιορισμός του εφαρμοστέου δικαίου	275
1. Πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού που θίγουν σχέσεις ανταγωνισμού ή συλλο- γικά συμφέροντα καταναλωτών	275
α) Οι προσβολές πολυληπλής τοπικής σύνδεσης (<i>multistate προσβολές</i>).....	278
β) Το «αισθητό» της προσβολής.....	279

2. Πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού που θίγουν αποκλειστικά τα συμφέροντα συγκεκριμένου ανταγωνιστή.....	280
α) Πεδίο εφαρμογής και διάκριση από την § 1	280
β) Η εφαρμογή του γενικού αδικοπρακτικού κανόνα μέσω της § 2.....	282
IV. Οι κανόνες σύγκρουσης για τον ελεύθερο ανταγωνισμό.....	284
Α. Γενικές παρατηρήσεις	284
Β. Πεδίο εφαρμογής («πράξεις που περιορίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό»)..	286
1. Η συνδετέα έννοια	286
2. Κοινοτικοί, εθνικοί και αθλητοδοποί αντιμονοπωλιακοί κανόνες	288
α) Τα άρθρα 101 και 102 ΣυνθΛΕΕ	288
β) Εθνικοί αντιμονοπωλιακοί κανόνες	288
γ) Αθλητοδοποί αντιμονοπωλιακοί κανόνες	289
Γ. Προσδιορισμός του εφαρμοστέου δικαίου	290
1. Ο βασικός κανόνας του άρθρου 6 § 3 στοιχ. α'	290
α) Κριτήρια εφαρμογής... ..	291
β) Οι προσβολές πολήλαπλης τοπικής σύνδεσης και η αρχή του μωσαϊκού..	294
2. Οι κανόνες συγκέντρωσης του άρθρου 6 § 3 στοιχ. β'	294
α) Γενικά	294
β) Εφαρμογή της <i>lex fori</i> επί ασκηθείσας αγωγής κατά ενός εναγόμενου.	297
γ) Εφαρμογή της <i>lex fori</i> επί ασκηθείσας αγωγής κατά περισσότερων εναγομένων	301
3. Η σχέση του άρθρου 6 § 1 προς το άρθρο 6 § 3	302
V. Αποκλεισμός της ελευθερίας επιλογής δικαίου.....	303
Άρθρο 7 - Περιβαλλοντική ζημία.....	305
I. Γενικά.....	305
II. Σκοπός και δομή της διάταξης του άρθρου 7 ΚανP II.....	306
Α. Εισαγωγικά	306
Β. Γενικές παρατηρήσεις αναφορικά με την έννοια της ζημίας.....	307
1. Προσέγγιση σχετικά με την αιτιώδη συνάφεια.....	307
2. Εντοπισμός της ζημίας.....	307
Γ. Η έννοια της «περιβαλλοντικής ζημίας».....	307
Δ. Κανόνες εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 7 ΚανP II.....	309
III. Σύνδεση με άλλες διατάξεις άρθρων του ΚανP II.....	313
Α. Προβάδισμα της αυτονομίας των μερών	313
Β. Κοινή συνήθης διαμονή και γενική ρήτρα διαφυγής.....	313
Γ. Τόπος επέλευσης ζημίας.....	313
Δ. Αλληλεπίδραση με θέματα δημοσίου δικαίου	313
IV. Επίλογος.....	314
Α. Γενικές παρατηρήσεις	314
Β. Ειδικές παρατηρήσεις	315
Άρθρο 8 - Προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας	317
I. Γενικά.....	318
II. Πεδίο εφαρμογής	320
Α. Ορισμός των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και διάκριση από συγγενείς έννοιες	320
Β. Εφαρμογή μόνο σε προσβολές διανοητικής ιδιοκτησίας	322

Αναλυτικά περιεχόμενα

III. Ο κανόνας του άρθρου 8 § 1.....	324
Α. Η προέλευση του κανόνα του άρθρου 8 § 1 και η σχέση του με τον γενικό κανόνα του άρθρου 4.....	324
Β. Το δίκαιο της χώρας για την οποία ζητείται η προστασία.....	325
IV. Ο κανόνας του άρθρου 8 § 2.....	332
Α. Το πεδίο εφαρμογής: τα κοινοτικά ή ενωσιακά δικαιώματα.....	332
Β. Το δίκαιο της χώρας όπου τελέστηκε η προσβολή.....	333
1. Κοινοτικό σήμα και κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα.....	333
2. Κοινοτικά δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών.....	335
V. Ο αποκλεισμός της αυτονομίας των μερών.....	336
VI. Κανόνες αναγκαστικού δικαίου και δημοσίας τάξης του <i>forum</i>	338
Άρθρο 9 - Συλλογική δράση.....	339
I. Εισαγωγή.....	341
II. Ιστορικό.....	341
Α. Η υπόθεση DFDS Torline.....	341
Β. Η πρόταση της σουηδικής αντιπροσωπείας.....	343
Γ. Οι αντιδράσεις των λοιπών Κρατών-Μελών.....	344
III. Πεδίο εφαρμογής.....	345
Α. Οι έννοιες της συλλογικής δράσης και της απεργίας.....	345
1. Συλλογική δράση.....	346
2. Το δικαίωμα της απεργίας.....	349
3. Μορφές απεργίας.....	351
α) Πολιτική απεργία.....	351
β) Απεργία αλληλεγγύης.....	352
γ) Μπουϊκοτάζ.....	352
Β. Τα ευθυνόμενα πρόσωπα και η έκταση της ευθύνης τους.....	352
Γ. Η έννοια και η έκταση της ζημίας.....	354
IV. Το εφαρμοστέο δίκαιο.....	355
Α. Το δίκαιο της χώρας στην οποία έλαβε ή πρόκειται να λάβει χώρα η συλλογική δράση.....	356
1. Απεργία αλληλεγγύης.....	356
2. Μπουϊκοτάζ.....	357
3. Διεθνώς συντονισμένη συλλογική δράση.....	358
Β. Το δίκαιο της κοινής συνθήκης διαμονής.....	358
V. Συλλογική δράση ασκούμενη σε πλοία.....	359

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ (*CULPA IN CONTRAHENDO*)

Άρθρο 10 - Αδικοιολόγητος πλούτισμός.....	361
I. Νομοθετική προϊστορία της διάταξης.....	362
II. Η έννοια «αδικοιολόγητος πλούτισμός» στον ΚανΠ II.....	365
Α. Συγκριτικές παρατηρήσεις.....	365
Β. Νομικός χαρακτηρισμός.....	367

1. Έννοια γένους: «μη συμβατικές – μη αδικοπρακτικές ενοχές».....	367
2. Αυτόνομη ερμηνεία	368
III. Πεδίο εφαρμογής του άρθρου 10	370
A. Περιπτώσεις υπαγόμενες σε άλλα άρθρα του ΚανP II	370
B. Σχέση του άρθρου 10 με ενοχές από συμβάσεις (ΚανP I)	370
Γ. Πληυτισμός «με παροχή» και «χωρίς παροχή»;	371
IV. Το σύστημα κανόνων σύγκρουσης του ΚανP II για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό	373
A. Εξαρτημένος κανόνας σύνδεσης <i>lege causae</i> (άρθρο 10 § 1)	374
1. Σκοπός	374
2. Έννοια της «υφιστάμενης σχέσης».....	375
3. Χρονικό σημείο της υφιστάμενης σχέσης	378
4. Τα υποκείμενα της υφιστάμενης σχέσης	379
B. Κοινή συνήθης διαμονή των μερών (άρθρο 10 § 2)	380
Γ. Τόπος επέλευσης πλουτισμού (άρθρο 10 § 3).....	381
1. Νομοθετική προϊστορία της διάταξης	381
2. Έννοια του τόπου που επήλθε ο πλουτισμός	381
Δ. Ρήτρα διαφυγής (άρθρο 10 § 4)	383
E. Επιλογή δικαίου (άρθρο 14).....	384
IV. Έκταση εφαρμογής του άρθρου 15 ΚανP II αναφορικά με τον αδικαιολόγητο πλουτισμό	386
V. Χαρακτηριστικές ομάδες περιπτώσεων	387
Άρθρο 11 - Διοίκηση αλλοτριών	389
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	390
A. Η αυτοτέλεια της <i>negotiorum gestio</i> ως συνδετικής έννοιας	390
B. Η σχέση του άρθρου 11 ΚανP II προς τις διατάξεις του ελληνικού ιδιωτικού και δημοσίου διεθνούς δικαίου	392
Γ. Ο νομικός χαρακτηρισμός ενός βιοτικού γεγονότος ως πράξη διοικήσεως αλλοτριών	393
1. Η αυτόνομη και ομοίμορφη ερμηνεία της νομικής έννοιας της «διοικήσεως αλλοτριών».....	393
2. Η πράξη «διοικήσεως αλλοτριών» ως συνδετέα έννοια	395
3. Συρροή και συνάφεια αξιώσεων στο πλαίσιο της <i>negotiorum gestio</i>	397
II. Το εφαρμοστέο δίκαιο στις ενοχές από πράξεις διοικήσεως αλλοτριών.....	398
A. Το δίκαιο της «υφιστάμενης σχέσεως» μεταξύ των μερών της <i>negotiorum gestio</i> (άρθρο 11 § 1 ΚανP II).....	399
1. Η έννοια της «υφιστάμενης σχέσεως»	399
2. Η έννοια του «στενού συνδέσμου» της υφιστάμενης σχέσεως με το βιοτικό συμβάν της <i>negotiorum gestio</i>	402
B. Το δίκαιο της κοινής συνήθους διαμονής των μερών της <i>negotiorum gestio</i> (άρθρο 11 § 2 ΚανP II).....	403
Γ. Το δίκαιο της χώρας, στην οποία τελείται η συγκεκριμένη πράξη της <i>negotiorum gestio</i> (άρθρο 11 § 3 ΚανP II)	404
1. Προσδιορισμός του συνδετικού σημείου του «τόπου τελείσεως».....	404
2. Προσδιορισμός του εφαρμοστέου δικαίου σε περίπτωση πολλαπλής τοπικής συνάφειας της <i>negotiorum gestio</i>	406
Δ. Το δίκαιο της χώρας με την οποία η <i>negotiorum gestio</i> εμφανίζει τον «προ-	

Αναλυτικά περιεχόμενα

δήλως στενότερο σύνδεσμο» (άρθρο 11 § 4 ΚανP II).....	407
Ε. Επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου στις ενοχές από <i>negotiorum gestio</i> (άρθρο 14 § 1 ΚανP II).....	408
Άρθρο 12 - Ευθύνη κατά τις διαπραγματεύσεις (<i>Culpa in contrahendo</i>).....	410
I. Δικαιοσυγκριτική επισκόπηση ουσιαστικού δικαίου	412
Α. Ελλάδα.....	413
Β. Γερμανία.....	413
Γ. Γαλλία.....	415
Δ. Αγγλία (και χώρες <i>common law</i>).....	415
II. Εισαγωγή της <i>culpa in contrahendo</i> στον ΚανP II	416
Α. Απουσία από τα προσχέδια.....	416
Β. Ο ρόλος του ΔικΕΕ	417
Γ. Κριτική της απόφασης <i>Tacconi</i>	419
III. Νομικός χαρακτηρισμός της <i>culpa in contrahendo</i> στον ΚανP II	421
IV. Πεδίο εφαρμογής της προσυμβατικής ευθύνης στο πλαίσιο του άρθρου 12 ΚανP II.....	423
V. Το σύστημα κανόνων σύγκρουσης του ΚανP II για την <i>culpa in contrahendo</i>	425
Α. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	425
Β. Οι ειδικοί κανόνες σύγκρουσης του άρθρου 12 ΚανP II	426
1. Ανεύρεση πραγματικής ή υποθετικής <i>lex contractus</i> (άρθρο 12 § 1 ΚανP II)	426
α. Η <i>lex contractus</i> στο άρθρο 12 § 1 ΚανP II	426
β. Σύγκριση με την επιλογή δικαίου του άρθρου 14 ΚανP II	429
2. Τα κριτήρια του άρθρου 12 § 2 ΚανP II	431
Γ. Επιστροφή στο γενικό σύστημα κανόνων σύγκρουσης του ΚανP II	432
VI. Έκταση του εφαρμοστέου δικαίου επί προσυμβατικής ευθύνης στον ΚανP II	433
VII. Χαρακτηριστικές ομάδες περιπτώσεων προσυμβατικής ευθύνης.....	434
Άρθρο 13 - Εφαρμογή του άρθρου 8	428
Αποκλειστικότητα εφαρμογής του άρθρου 8 ΚανP II αναφορικά με προσβολές δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.....	438

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Άρθρο 14 - Ελευθερία επιλογής δικαίου	439
I. Γενικά.....	440
II. Η ελευθερία επιλογής δικαίου.....	442
Α. Η επιλογή δικαίου από τα μέρη	442
Β. Προϋποθέσεις της επιλογής δικαίου	444
Γ. Διαμελισμός της σύμβασης και μεταβολή του εφαρμοστέου δικαίου.....	448
Δ. Ειδικές προϋποθέσεις για την επιλογή δικαίου πριν από την επέλευση του ζημιογόνου γεγονότος	450
III. Περιορισμοί της ελευθερίας επιλογής δικαίου	452
Α. Προστασία δικαιωμάτων τρίτων προσώπων	452
Β. Περιορισμοί από το δίκαιο που θα ήταν άλλως εφαρμοστέο	453
Γ. Περιορισμοί από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.....	454

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Άρθρο 15 - Περιεχόμενο του εφαρμοστέου δικαίου	457
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	458
II. Τα υπαγόμενα στο πεδίο εφαρμογής της <i>lex causae</i> νομικά ζητήματα	459
A. Βάση και έκταση της ευθύνης (άρθρο 15 περ. α' ΚανP II)	460
B. Λόγος αποκλεισμού και απαίτησης από την ευθύνη – περιορισμός και καταμερισμός της ευθύνης (άρθρο 15 περ. β' ΚανP II)	461
Γ. Ύπαρξη χαρακτήρας και αποτίμηση των ζημιών ή της επιδιωκόμενης αποκατάστασης της ζημίας (άρθρο 15 περ. γ' ΚανP II)	461
Δ. Τα δυνάμενα να ληφθούν από το επιληφθέν δικαστήριο μέτρα για την πρόληψη ή την παύση βλάβης ή ζημίας ή για την εξασφάλιση της παροχής αποζημιώσεως (άρθρο 15 περ. δ' ΚανP II).....	463
E. Δυνατότητα μεταβίβασης του δικαιώματος αποζημίωσης ή αποκατάστασης της ζημίας, συμπεριλαμβανομένης της κληρονομικής διαδοχής (άρθρο 15 περ. ε' ΚανP II)	465
ΣΤ. Πρόσωπα που δικαιούνται αποκατάστασης της προσωπικής ζημίας που υπέστησαν (άρθρο 15 περ. στ' ΚανP II)	466
Ζ. Η ευθύνη για πράξεις τρίτου (άρθρο 15 περ. ζ' ΚανP II)	467
Η. Οι διάφοροι τρόποι αποσβέσεως των ενοχών καθώς και οι κανόνες παραγραφών και αποσβεστικών προθεσμιών, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων σχετικά με την έναρξη της παραγραφής ή αποσβεστικής προθεσμίας και τη διακοπή ή την αναστολή τους (άρθρο 15 περ. η' ΚανP II).....	467
Άρθρο 16 - Διατάξεις άμεσου εφαρμογής.....	469
I. Εισαγωγή	472
A. Η διάταξη του άρθρου 16 ΚανP II	472
B. Το άρθρο 16 ΚανP II και οι κανόνες άμεσου εφαρμογής τρίτων χωρών.....	473
Γ. Η προβληματική της εφαρμογής των κανόνων τρίτων χωρών.....	474
Δ. Η μεθοδολογική σημασία της διάταξης του άρθρου 16 ΚανP II.....	476
II. Ο ορισμός των κανόνων άμεσου εφαρμογής.....	478
A. Η προστασία των δημοσίων συμφερόντων	479
B. Η προστασία των ιδιωτικών συμφερόντων	480
Γ. Δομή και περιεχόμενο των κανόνων άμεσου εφαρμογής.....	480
Δ. Κανόνες άμεσου εφαρμογής και αρμοδιότητα διαιτητικών δικαστηρίων	482
E. Η σχέση των Διεθνών Συμβάσεων και των κανόνων άμεσου εφαρμογής του <i>forum</i>	482
III. Το ζήτημα του χαρακτηρισμού των κανόνων δικαίου ως άμεσου εφαρμογής	483
A. Η θέση του προβλήματος.....	483
B. Τα κριτήρια σύνδεσης των κανόνων άμεσου εφαρμογής.....	484
Γ. Οι κανόνες άμεσου εφαρμογής στην ελληνική νομολογία	487
IV. Η μεθοδολογική ένταξη των κανόνων άμεσου εφαρμογής στο σύστημα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου	488
A. Η θεωρία της «μονομέρειας»	488
B. Η σχέση των κανόνων άμεσου εφαρμογής με τις κλασικές θεωρίες των κανόνων σύγκρουσης	490

Αναλυτικά περιεχόμενα

1. Η σχέση των κανόνων άμεσου εφαρμογής με την θεωρία της «μονομέ- ρειας»	490
2. Η θέση των κανόνων άμεσου εφαρμογής στο πλαίσιο της κλασικής διμερούς θεωρίας.....	490
Γ. Πόρισμα: οι κανόνες άμεσου εφαρμογής ως διόρθωση του κλασικού διμε- ρούς κανόνα σύγκρουσης	491
V. Η επίδραση του ενωσιακού δικαίου στο σύστημα των κανόνων άμεσου εφαρ- μογής των κρατών μελών	493
A. Οι ενωσιακοί κανόνες άμεσου εφαρμογής.....	494
1. Το ενωσιακό δίκαιο.....	494
2. Η ενωσιακή νομολογία.....	496
α) Η απόφαση του ΔικΕΕ στην υπόθεση <i>Ingmar</i>	496
β) Κριτική θεώρηση της απόφασης <i>Ingmar</i>	497
γ) Η αντίθετη απόφαση του γαλλικού ακυρωτικού.....	498
B. Η εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων άμεσου εφαρμογής από τα δικαστή- ρια των κρατών μελών	499
1. Η νομολογία του ΔικΕΕ για την υποχρεωτική εφαρμογή από τα εθνικά δικαστήρια των ενωσιακών κανόνων άμεσου εφαρμογής	499
2. Η σύγκρουση με την αρχή της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών	501
Γ. Ο έλεγχος της νομιμότητας των εθνικών κανόνων άμεσου εφαρμογής υπό το πρίσμα του ενωσιακού δικαίου	502
Δ. Η προσπάθεια αποφυγής εφαρμογής των ενωσιακών κανόνων άμεσου εφαρμογής μέσω ειδικών συμβατικών ρητρών	503
1. Η απόφαση του <i>OLG München</i>	504
2. Η απόφαση του <i>High Court of Justice</i>	505
VI. Κανόνες άμεσου εφαρμογής και Διαιτησία.....	506
A. Η απόφαση του ΔικΕΕ στην υπόθεση <i>Eco Swiss</i> και οι αποφάσεις <i>Thalès</i> και <i>Cytec</i> του Εφετείου των Παρισίων	506
B. Το εύρος ελέγχου των διαιτητικών αποφάσεων από τα τακτικά δικαστήρια ...	508
Γ. Το ζήτημα της αποτελεσματικότητας του ενωσιακού δικαίου	511
1. Η διχοστασία της νομολογίας του ΔικΕΕ	511
2. Η ερμηνεία της απόφασης <i>Eco Swiss</i>	512
Δ. Η στάση των εθνικών δικαστηρίων αναφορικά με την εφαρμογή του ενωσια- κού δικαίου του ανταγωνισμού από τα διαιτητικά δικαστήρια.....	514
Άρθρο 17 - Κανόνες ασφάλειας και συμπεριφοράς	516
I. Εισαγωγή	517
II. Έννοια και περιεχόμενο των κανόνων ασφάλειας και συμπεριφοράς.....	519
A. Η έννοια των κανόνων ασφάλειας και συμπεριφοράς	519
B. Περιεχόμενο των κανόνων ασφάλειας και συμπεριφοράς: ενδεικτικά παρα- δείγματα	521
III. Πεδίο εφαρμογής του άρθρου 17 ΚανΠ II	524
A. Οι κανόνες ασφάλειας και συμπεριφοράς ως <i>factum</i>	524
1. Ο τοπικός χαρακτήρας των κανόνων ασφάλειας και συμπεριφοράς	525
2. Η υποκειμενική διάσταση των κανόνων ασφάλειας και συμπεριφοράς	527
B. Η διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου.....	528
1. Συνεκτίμηση ή εφαρμογή των κανόνων ασφάλειας και συμπεριφοράς;	528

2. Προσδιορισμός του τύπου επέλευσης του γεγονότος που θεμελιώνει την ευθύνη.....	530
3. Στάθμιση των κανόνων ασφάλειας και συμπεριφοράς διαφορετικών τύπων ..	530
IV. Σχέση του άρθρου 17 με τα άλλα άρθρα του ΚανP II	532
Α. Επιλογή δικαίου από τα μέρη.....	532
Β. Οι κανόνες ασφάλειας και συμπεριφοράς ως διατάξεις αμέσου εφαρμογής....	532
Γ. Κανόνες των ειδικών αδικημάτων του Κανονισμού.....	533
Άρθρο 18 - Ευθεία αγωγή κατά του ασφαλιστή του υπευθύνου	534
I. Εισαγωγή	534
II. Ο θεσμός της ευθείας αγωγής του ζημιωθέντα κατά του ασφαλιστή.....	535
Α. Η υποχρεωτική ασφάλιση ευθύνης εξ αυτοκινήτων	536
Β. Οι ευρωπαϊκές ασφαλιστικές νομοθεσίες	537
Γ. Ειδικές ασφαλιστικές νομοθεσίες.....	538
Δ. Η νομική φύση της ευθείας αγωγής του ζημιωθέντα κατά του ασφαλιστή	540
III. Πεδίο εφαρμογής	541
Α. Το εφαρμοστέο στην ασφαλιστική σύμβαση δίκαιο	541
Β. Το εφαρμοστέο στην εξωσυμβατική σχέση δίκαιο	543
Άρθρο 19 - Υποκατάσταση	544
I. Γενικά.....	544
II. Γενική Ανάλυση.....	545
Α. Πρακτική Εφαρμογή	545
Β. Γενικός Σχολιασμός	545
III. Ειδικότερη Ανάλυση.....	546
Α. Γενικά.....	546
Β. Υποχρέωση ικανοποίησης του δανειστή.....	546
Γ. Το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της υποκατάστασης	547
Δ. Το πεδίο εφαρμογής του δικαίου εξωσυμβατικών ενοχών.....	547
Ε. Αξιώσεις πέραν των αξιώσεων υποκατάστασης	547
IV. Επίλογος.....	547
Άρθρο 20 - Παθητική ενοχή εις ολόκληρον	548
I. Γενικά.....	549
II. Σκοπός και δομή του άρθρου 20 ΚανP II.....	549
Α. Σχέση με το άρθρο 15 στοιχ. α' ΚανP II	549
Β. Σχέση με το άρθρο 16 ΚανP I	550
Γ. Σχέση με το άρθρο 19 ΚανP II.....	551
Δ. Σχέση με τα άρθρα 10 και 11 ΚανP II	552
III. Αναλυτικός σχολιασμός.....	552
Α. Προϋποθέσεις.....	552
1. «Πολλοί οφειλέτες οι οποίοι ευθύνονται για την αυτή αξίωση»	552
2. «Ένας από τους οφειλέτες έχει ήδη ικανοποιήσει (το δανειστή) εν όλω ή εν μέρει»	553
Β. Έννομες συνέπειες	553
Γ. Εφαρμοστέο δίκαιο	554
1. Γενικά.....	554
2. Πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου	554
α) Αποκλεισμός της ευθύνης του δεύτερου οφειλέτη	554

Αναλυτικά περιεχόμενα

β) Επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου	555
Δ. Παθητική ενochή εις ολόκληρο	555
1. Γενικά	555
2. Ρήτρα προστασίας και παθητική ενochή εις ολόκληρο	556
Άρθρο 21 - Τύπος	557
I. Γενικά	557
II. Η νομοπαρασκευαστική διαδικασία και η προέλευση της διάταξης	557
III. Πεδίο εφαρμογής της διάταξης	559
IV. Το εφαρμοστέο δίκαιο	563
Άρθρο 22 - Βάρος αποδείξεως	564
I. Γενικά	565
II. Η νομοπαρασκευαστική διαδικασία και η προέλευση της διάταξης	565
III. Το βάρος απόδειξης επί εξωσυμβατικών ενochών	567
IV. Το παραδεκτό των μέσων απόδειξης	571

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 23 - Συνήθης διαμονή	574
I. Γενικά	575
II. Συνήθης διαμονή φυσικών προσώπων που δεν ενεργούν στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας	577
Α. Αυτόνομη ερμηνεία και προσπάθεια οριοθέτησης	577
Β. Προσεγγίσεις από κοινοτικά νομοθετήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου	579
III. Συνήθης διαμονή εταιρειών και άλλων ενώσεων νομικών προσώπων	581
Α. Η θεωρία της ίδρυσης και της πραγματικής έδρας στο κοινοτικό δίκαιο	581
Β. Οριοθετώντας την κεντρική διοίκηση μιας εταιρείας	583
Γ. Υποκατάστημα, αντιπροσωπεία ή άλλη εγκατάσταση	584
IV. Συνήθης διαμονή φυσικών προσώπων που ενεργούν στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας	587
Άρθρο 24 - Αποκλεισμός της αναπαραπομπής	589
I. Γενικές παρατηρήσεις	589
II. Ο θεσμός της αναπαραπομπής (<i>renvoi</i>)	590
III. Η νομοπαρασκευαστική διαδικασία και η προέλευση της διάταξης	593
IV. Επί της ρύθμισης του άρθρου 24 ΚανP II	594
Άρθρο 25 - Κράτη με πλείονα συστήματα δικαίου	597
I. Γενικά	597
II. Περισσότερες εδαφικές ενότητες σε ένα κράτος	599
Α. Εδαφικές ενότητες και «διατοπικοί» κανόνες δικαίου	599
Β. Εδαφικές ενότητες εκλαμβανόμενες ως χώρες	600
Γ. Εφαρμοστέο δίκαιο οριζόμενο από τα μέρη	600
III. Συγκρούσεις νόμων αναφορικά με τους νόμους περισσότερων εδαφικών ενότητων	601
Άρθρο 26 - Δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή	603
I. Γενικά	606
II. Έννοια και διακρίσεις της δημόσιας τάξης	606
Α. Γενική θεωρία	606

B. Διακρίσεις.....	608
Γ. Η ένταση του συνδέσμου προς την ημεδαπή.....	612
III. Η προσέγγιση του ελληνικού <i>forum</i> ως προς την έννοια της δημόσιας τάξης....	613
A. Γενικό μέρος - Νομοθεσία.....	613
1. Ορισμός ελληνικής δημόσιας τάξης ιδ.δ.δ.....	613
2. Ορισμός ελληνικής δημόσιας τάξης δ.α.ε.....	615
B. Ειδικό μέρος – Νομολογία ελληνικών δικαστηρίων.....	616
1. Περιπτώσεις σύγκρουσης με τη δημόσια τάξη ιδ.δ.δ.....	617
2. Περιπτώσεις σύγκρουσης με τη δημόσια τάξη δ.α.ε.....	619
3. Περιπτώσεις επίκλησης του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ.....	621
IV. Ενωσιακή διάσταση της δημόσιας τάξης.....	622
A. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις.....	622
B. Θεσμική κατοχύρωση.....	623
Γ. Η ερμηνεία της επιφύλαξης της δημόσιας τάξης από τη νομολογία του ΔΕΚ.....	625
Δ. Το ενωσιακό δίκαιο ως συνιστώσα της δημόσιας τάξης.....	629
V. Η κυρωτική αποζημίωση.....	634
A. Αντιμέτωπιση σε ενωσιακό επίπεδο.....	634
B. Αντιμέτωπιση σε εθνικό επίπεδο.....	636
VI. Οι συνέπειες της επιφύλαξης της δημόσιας τάξης.....	639
VII. Τελικές παρατηρήσεις.....	640
Άρθρο 27 - Σχέση με άλλες διατάξεις κοινοτικού δικαίου.....	641
I. Γενικά.....	642
II. Τα προσχέδια του άρθρου 27 ΚανP II.....	643
A. Διαδικασία νομοθέτησης.....	643
B. Κριτική των προτεινόμενων ρυθμίσεων.....	644
III. Ειδικότερα: Η προβληματική της <i>lex originis</i>	645
A. Θεμελίωση στο κοινοτικό δίκαιο.....	645
B. Η ιδιωτικοδιεθνολογική προσέγγιση της <i>lex originis</i>	647
Γ. Η άποψη του ΔικΕΕ.....	649
IV. Ρύθμιση του άρθρου 27 ΚανP II.....	650
V. Κοινοτικές πράξεις με ειδικότερους κανόνες σύγκρουσης.....	652
Άρθρο 28 - Σχέση με τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις.....	653

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29 - Κατάλογος συμβάσεων.....	653
I. Γενικά για τα άρθρα 28 και 29 ΚανP II.....	654
II. Σκοπός της ρύθμισης του άρθρου 28 ΚανP II.....	654
III. Υπεροχή διεθνών “συμβάσεων” έναντι του ΚανP II (άρθρο 28 § 1).....	655
A. Γενικά.....	656
B. Δυνατότητα σύναψης διεθνών συμβάσεων από τα κράτη-μέλη.....	657
Γ. Δυνατότητα σύναψης διεθνών συμβάσεων από την Ένωση.....	659
IV. Υπεροχή του ΚανP II έναντι των διεθνών συμβάσεων (άρθρο 28 § 2).....	659
V. Υποχρεώσεις από το άρθρο 29 ΚανP II.....	660
Άρθρο 30 - Ρήτρα αναθεώρησης.....	661

Αναλυτικά περιεχόμενα

I. Γενικά.....	662
II. Προτάσεις αναμόρφωσης κατά το άρθρο 30 § 1 ΚανΡ.....	663
Α. Πρόβλεψη για αθληοδαπούς κανόνες αμέσου εφαρμογής.....	663
Β. Πρόβλεψη για αναμόρφωση του εφαρμοστέου δικαίου για αυτοκινητικά ατυχήματα.....	664
III. Προτάσεις αναμόρφωσης κατά το άρθρο 30 § 2 ΚανΡ II (προσβολές προσωπι- κότητας-δυσφήμιση).....	666
Άρθρο 31 - Χρονική εφαρμογή.....	670
Άρθρο 32 - Ημερομηνία εφαρμογής.....	670
I. Γενικά.....	671
II. Χρονικό πεδίο εφαρμογής.....	671
Α. Προσδιορισμός του χρονικού πεδίου εφαρμογής βάσει γραμματικής ερμη- νείας.....	671
Β. Πρόκριση του προσδιορισμού του χρονικού πεδίου εφαρμογής βάσει τελειο- λογικής ερμηνείας.....	672
III. Διαχρονικό δίκαιο.....	674
Α. Γενική αρχή.....	674
Β. Ειδικές περιπτώσεις.....	674
IV. Βάρος απόδειξης.....	675
V. Συμπεράσματα.....	675
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ.....	677